

Veileder til *Samenes nasjonaldag* av Gudny Ingebjørg Hagen og Kine Kjær

FAKTA

- Samer er urfolk.
- Samer bor spredt over hele Norge, Sverige, Finland og Russland, både i og utenfor området kalt Sápmi.
- Hovedstaden Oslo er en av kommunene med flest samer i Norge. Men det finnes ingen offisiell registrering av hvem som har samisk identitet eller bakgrunn, utenom i Russland, og derfor er det ingen som vet nøyaktig hvor mange samer det er og hvordan de er bosatt.
- Det fins mange samiske språk. De tre offisielle skriftlige og muntlige samiske språkene i Norge er nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.
- Samedrakter (på norsk: kofte) varierer i utseende, farger og form etter hvor de kommer fra. Stoffene kan være av ull, silke og bomull. Mange har flere kofter, hverdagskofter og høytidskofter.
- Joik er den samiske musikktradisjonen. Joik er en av de eldste folkemusikktradisjonene i Europa. En joik behøver ikke ha ord, men forteller likevel en historie gjennom takt, rytme og stemmebruk. En joik kan være en heder for eksempel til en person, et dyr, landskap eller en gjenstand. Likevel joiker en ikke *om* noe eller noen, en gir bort joiken og joiker dem eller det. Derfor står det i boka at Hannah joiker Elsa Laula Renberg. Forskjellige mennesker kan joike samme person eller dyr på ulike måter, ut fra sin opplevelse av den eller det som joikes.
- I tradisjonell samisk kultur er natur, reindrift, fiske, jakt, sanking og håndverk sentralt. I dag arbeider samer med det samme som andre.
- For dem som driver virksomhet knyttet til naturen, som for eksempel reindrift, fiske eller gårdsbruk, deles året i åtte årstider: vinter, vårvinter, vår, vårsommer, sommer, høstsommer, høst, høstvinter.
- Muntlig fortellertradisjon står sterkt i tradisjonell samisk kultur, og det fins mange samiske eventyr for barn, ofte med budskap knyttet til natur og naturmystikk. I samiske eventyr, sagn og folketro møter vi ofte den mytiske, trolske figuren stallo/stállu/stalo.
- I 1975 kom en lov om at barn i samiske områder har rett til opplæring i samisk. Før dette var samer utsatt for fornorskningspolitikk i Norge, og de fikk undervisning bare på norsk, ikke på morsmålet sitt.
- I 1997 sa kong Harald V unnskyld til det samiske folk for den fornorskningspolitikken den norske staten har drevet.
- Fortsatt kjemper det samiske folk for sine rettigheter. 1. juni 2023 avga Sannhets- og forsoningskommisjonen sin rapport til Stortinget. 12. VEILED november 2024 vedtok Stortinget å beklage dypt de overgrep fornorskningspolitikken innebar for samer, kvener/norskfinner og skogfinner.
- 6. februar er felles nasjonaldag for samer i Norge, Sverige, Finland og Russland. Dagen ble første gang feiret i 1993.

- Det samiske flagget er felles for alle samer og har de samme fargene som ofte finnes i samiske kofter og klær - blått (himmelen og månen), grønt og gult (naturen), rødt (sola). Ringen i midten av flagget symboliserer samhold og naturens syklus, den røde delen er sola, den blå er månen.

FORSLAG TIL AKTIVITETER

- Tegn og fargelegg det samiske flagget.
- Fargelegg tegnearket med samiske barn som Kine Kjær har illustrert. Se gjerne på bilder av ulike kofter på <https://samiskeveivisere.no/kofte/>
- Hør på samenes nasjonalsang, *Sámi soga lávlla* (Samefolkets sang), skrevet av Isak Saba.
- Lytt til joik og annen samisk musikk sammen med barna.
- Les høyt fra samiske sagn og eventyr – bøker finnes på biblioteket.
- Finn for eksempel de nordsamiske, sørsamiske og lulesamiske alfabetene, og sammenlikn dem med hverandre og med det norske alfabetet.
- Finn norske ord og søk opp hva de heter på ett eller flere av de samiske språkene.